

Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ. ΑΓΩΓΕΣ ΘΑΣΙΩΝ ΣΤΑ ΠΡΩΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Θεοφάνης Χρ. Τσίμας

Από τις πρώτες προτεραιότητες των Ελληνικών Κυβερνήσεων αμέσως μετά τις νικηφόρες μάχες του 1912-1913, που οδήγησαν στην απελευθέρωση σημαντικών ελληνικών εδαφών από τον τουρκικό ζυγό, ήταν η οργάνωση των Δικαστηρίων και η επέκταση της ελληνικής νομοθεσίας στις απελευθερωθείσες «Νέες Χώρες».

Με το υπ' αριθμ. 7 Βασιλικό Διάταγμα της 11ης Απριλίου 1914 ιδρύθηκε για την απονομή της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης ένα Εφετείο με έδρα την Θεσσαλονίκη, στην δικαιοδοσία του οποίου υπάγονται δέκα Πρωτοδικεία. Από τα Πρωτοδικεία αυτά ένα εδρεύει στην Θεσσαλονίκη και από ένα στις Σέρρες, στη Δράμα, στην Καβάλα, Βέροια, Έδεσσα, Κοζάνη, Καστοριά, Φλώρινα και Γρεβενά. Επίσης ιδρύθηκαν δέκα Ειρηνοδικεία πρώτης τάξεως και σαράντα δύο Ειρηνοδικεία δεύτερης τάξεως. Ένα από τα σαράντα δύο Ειρηνοδικεία δεύτερης τάξεως που ιδρύθηκαν με το ανωτέρω Βασιλικό Διάταγμα είναι και το Ειρηνοδικείο Θάσου¹, το οποίο με έδρα το Λιμένα ασκεί δικαιοδοσία σ' ολόκληρη την νήσο Θάσο και στις γύρω από αυτήν νησίδες Παναγίας, Κοινύρων και Θασοπούλας².

Στη δικαιοδοσία του Πρωτοδικείου Καβάλας υπάγονται τα Ειρηνοδικεία Καβάλας, Πραβίου, Σαλπαιών, Δαρίσβας, Θάσου και Σαμοθράκης³. Από την ονομαστική αναφορά των χωριών που ανήκουν στην περιφέρεια εκάστου Ειρηνοδικείου διαπιστώνουμε ποια χωριά κατά τον τελευταίο καιρό της οθωμανικής κατοχής είχαν διατηρήσει την ελληνική τους τοπωνυμία. Έτσι στο Ειρηνοδικείο Καβάλας από τα 21 χωριά που υπαγόταν σ' αυτό μόνο 4 έφεραν ελληνικά ονόματα και αυτά ήταν: Ζυγός, Παλαιά Καβάλα, Κόκαλα και Κορίτα. Επίσης από τα 43 χωριά που υπαγόταν στο Ειρηνοδικείο Πραβίου μόνο επτά έφεραν ελληνικά ονόματα και αυτά ήταν: η Μουσθένη, η Μεσορώπη, το Ορφάνι, οι Ελευθεραί, η Νικήσιανη, το Παλαιοχώρι

1. Βλ. Κώδιξ Θέμδος, ήτοι συλλογή νόμων, β. διαταγμάτων, εγκυκλίων κλπ. εκδοθέντων και δημοσιευθέντων κατά το έτος 1914, επιμέλεια Θ. και Π. Αγγελοπούλων Αθανάτων, εν Αθήναις 1914, σ. 168.

2. Βλ. Κώδιξ Θέμδος, ό.π., σ. 174.

3. Βλ. Κώδιξ Θέμδος, ό.π., σ. 168.

και η Κάργιανη⁴, ενώ όλα τα χωριά της Θάσου, που υπαγόταν στο Ειρηνοδικείο Θάσου, έφεραν όλα τους ελληνικά ονόματα.

Με το ανωτέρω Βασιλικό Διάταγμα οι ειρηνοδίκες εκτός από χρέη δικαστή αναλαμβάνουν να εκτελέσουν και χρέη συμβολαιογράφου και χρέη φύλακα υποθηκών και μεταγραφών μέχρι το διορισμό συμβολαιογράφου και υποθηκοφύλακα. Στην αρμοδιότητα των νέων αυτών δικαστηρίων μεταβιβάζονται όλες οι προϋφιστάμενες εκκρεμείς στα δικαστήρια υποθέσεις. Ως δικαστές και δικαστικοί υπάλληλοι διορίζονται αυτοί που ήδη υπηρετούν σε αντίστοιχες θέσεις του Ελληνικού Κράτους, ενώ ορίζονται και τα προσόντα που πρέπει να έχουν και οι κάτοικοι των Νέων Χωρών προκειμένου είτε να εισέλθουν στο Δικαστικό Σώμα είτε να διορισθούν ως δικαστικοί υπάλληλοι στα κατά τόπους δικαστήρια.

Με το Βασιλικό Διάταγμα 24/27-11-1914 ιδρύονται Κακουργιοδικεία με έδρα τη Θεσσαλονίκη, την Κοζάνη, τις Σέρρες και την Καβάλα⁵.

Με το Νόμο 147/1914 εισάγεται στις Νέες Χώρες ολόκληρη η ελληνική Αστική, Εμπορική, Φορολογική και Ποινική Νομοθεσία, καθώς επίσης και ο Οργανισμός των Δικαστηρίων με την ισχύουσα Πολιτική και Ποινική Δικονομία. Τα αποκτηθέντα εμπράγματα δικαιώματα τότε στην Ελλάδα πριν από την εισαγωγή της ελληνικής Αστικής νομοθεσίας, καθώς και οι δικαστικές πράξεις και οι επίσημοι τίτλοι που εκδόθηκαν παρά των αρμοδίων οθωμανικών αρχών εξακολουθούν να είναι σεβαστές και απαραβίαστες μέχρι εννόμου περί του εναντίου αποδείξεως, καθώς κρίνονται κατά το οθωμανικό δίκαιο που ίσχυε όταν έγιναν τα πραγματικά γεγονότα για την απόκτησή τους. Η κτήση, η μετάθεση και η αναίρεση του εμπράγματος δικαιώματος συντελείται με τη μεταγραφή σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία. Εντύπωση προκαλεί το εξής: Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 3 του Ν.147/1914 «Στις Νέες Χώρες τα ακίνητα που εμφανίζονται κατά την περίοδο του Οθωμανικού ζυγού εικονικά να ανήκουν στην ελληνική κοινότητα ή σε ευαγή ή φιλανθρωπικά ιδρύματα μεταγράφονται στο όνομα του ιερού ναού ή του φιλανθρωπικού ιδρύματος, εφόσον προσκομισθεί στο οικείο Πρωτοδικείο και μεταφρασθεί από αυτό ο οικείος τουρκικός τίτλος, και εφόσον ο τίτλος αυτός είναι καταχωρημένος στα οικεία βιβλία της μητρόπολης». Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του ιερού ναού Αγίου Αθανασίου Καβάλας. Επειδή κατά το δίκαιο το Οθωμανικό οι ιεροί ναοί δεν αναγνωρίζονται ως νομικά πρόσωπα ικανά να προβούν σε δικαιοπραξία, για το λόγο αυτό ο ιερός ναός σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 3/23-8-1906 πρακτικό συνεδρίασης του Ενοριακού Συμβουλίου του ναού που διασώζεται στον εν ισχύι μέχρι σήμερα Κώδικα Πρακτικών του ιερού ναού Αγίου Αθανασίου έδωσε εντολή στους επιτρόπους τους να διαπραγματευθούν διά λογαριασμό του την αγορά από το Οθωμανικό Δη-

4. Βλ. Κώδιξ Θέμδος, ό.π., σ. 173.

5. Βλ. Κώδιξ Θέμδος, ό.π., σ. 121-122.

μόσιο με χρήματα που προέρχονταν από εισφορές των Ορθοδόξων Ελλήνων Χριστιανών και του ταμείου του ιερού ναού όλα τα γύρωθεν του ιερού ναού οικόπεδα. Για λόγους καθαρά ιστορικούς υπενθυμίζουμε πως η αγορά αυτή έγινε για να μην καταληφθεί ο χώρος πέριξ του ναού από Τούρκους και με τη δημιουργία εκεί μαχαλάων (συννοικιών) εμποδίζεται από φόβο η προσέλευση των χριστιανών στην εκκλησία. Οι τίτλοι αυτοί κυριότητας, (δεκατρείς τον αριθμό, που αποτελούν αποσπάσματα από τα τηρούμενα στο Πρωτοδικείο Καβάλας Αρχεία του Τουρκικού Κτηματολογίου), έχουν αναγνωρισθεί επίσημα από το Πρωτοδικείο Καβάλας, έχουν μεταγραφεί στη μερίδα του ιερού ναού στο Υποθηκοφυλακείο Καβάλας, ενώ την εγκυρότητά τους δεν την αμφισβήτησε ούτε το ανώτερο Ακυρωτικό Δικαστήριο σε δίκες που κατά καιρούς ο ιερός ναός Αγίου Αθανασίου είχε με επίδοξους καταπατητές.

Πρώτος ειρηνοδίκης Θάσου τοποθετήθηκε ο Ευάγγελος Τρακάκης. Ο ενομοτάρχης Ιωάννης Καλυβίτης στις 18-4-1913 στέλνει υπόδειγμα μήνυσης στον Αστυνομικό Σταθμό Θεολόγου και αναφέρει ότι πρόκειται να αφιχθεί στη Θάσο ειρηνοδίκης για την εκδίκαση πολιτικών και ποινικών υποθέσεων. Ο ειρηνοδίκης πράγματι μετέβη στη Θάσο και παρέμεινε και κατά τα έτη 1914 και 1915, αφού υπογράφει σ' έγγραφα που καταχωρούνται στο πρωτόκολλο εισαγομένων εγγράφων της κοινότητας Άνω Θεολόγου. Στις 9-12-1914 ο ειρηνοδίκης Ευαγ. Τρακάκης απευθύνεται στον προεστό Άνω Θεολόγου, ύστερα από εισαγγελική παραγγελία, και ζητεί την καταγραφή των ορφανικών περιουσιών. Στις 8-10-1915 ο ίδιος ειρηνοδίκης ζητεί από τον προεστώτα του Κάστρου, ύστερα από εντολή του Υποδιοικητή Καβάλας, να πληροφορηθεί αν υπάρχουν οικήματα για μεταφορά και στέγαση των προσφύγων, ή αν οι πρόσφυγες μπορούσαν να πληρώσουν κάποιο μίσθωμα⁶.

Η διαδικασία κατάθεσης αγωγών κατά τα πρώτα χρόνια και η λειτουργία των δικαστηρίων στις «Νέες Χώρες» προκύπτει από δύο δικόγραφα αγωγών που μας διασώθηκαν. Το πρώτο δικόγραφο αφορά την αγωγή που κατέθεσε στο Πρωτοδικείο Καβάλας ο Νικόλαος Γιαννάκης, κάτοικος Λιμένα, κατά των Αναστασίου Α. Ιατρού και του Παναγιώτη Προέδρου, κατοίκων Κάστρου. Το δικόγραφο της αγωγής το υπογράφει στις 18 Ιανουαρίου 1915 ο δικηγόρος Αναστάσιος Λαμπίρης και κατατέθηκε στο Πρωτοδικείο Καβάλας, διότι σύμφωνα με το Νόμο ΑΥΝΖ' του 1887 καταργήθηκαν τα Εμποροδικεία και τις εμπορικές διαφορές τις δικάζουν τα Πρωτοδικεία. Ο ενάγων σύμφωνα με όσα εκθέτει στην αγωγή του είναι νόμιμος κομιστής ενός γραμματίου εις διαταγήν που το υπέγραψαν ο α' εναγόμενος ως εκδότης και ο β' εναγόμενος ως τριτεγγυητής. Ημερομηνία εκδόσεως του γραμματίου εί-

6. Βλ. *Κωνσταντίνου Χιώνη*, Η απελευθέρωση της Θάσου το 1912 και η εγκατάσταση των πρώτων Αρχών, περ. «Θασιακά», τ. 2 (1985), σ. 23. Βλ. ακόμα στον *Ιδίον*, Η συμβολή της εκκλησίας στην κοινωνική περίθαλψη των ορφανών της Θάσου κατά τους τελευταίους αιώνες της τουρκοκρατίας, Α' Τοπικό Συμπόσιο «Η Καβάλα και η περιοχή της», Πρακτικά, ΙΜΧΑ 189, Θεσ/νίκη 1980, σ. 498-499.

να η 10η Ιουνίου 1911. Ενάγων και εναγόμενοι συμφώνησαν όπως μέχρι τις 10 Αυγούστου 1911 η εξόφληση του γραμματίου να είναι άτοκη οποιαδήποτε οριστική ή εν μέρει καταβολή χρημάτων μετά τις 10 Αυγούστου 1911 να είναι έντοκη. Επίσης από το σώμα του γραμματίου εις διαταγήν προκύπτει ότι η ημερομηνία λήξης του γραμματίου είναι η 10η Αυγούστου 1911. Το ποσό που αφορά το γραμμάτιο είναι 40 οθωμανικές λίρες. Δεν αναφέρεται ο τόπος εκδόσεως του ανωτέρω γραμματίου. Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, όταν δεν αναφέρεται ο τόπος εκδόσεως του γραμματίου, θεωρείται ότι εκδόθηκε στον τόπο που κατοικεί ο εκδότης. Οι εναγόμενοι έναντι του κεφαλαίου και των τόκων την 23η Αυγούστου 1913 κατέβαλαν στον ενάγοντα εννέα οθωμανικές λίρες και στις 15 Ιουλίου 1914 είκοσι τρεις λίρες και πενήντα δύο εκατοστά με αποτέλεσμα κατά την ημέρα συντάξεως της αγωγής να οφείλουν στον ενάγοντα για κεφάλαιο δεκαέξι λίρες και σαράντα οκτώ λεπτά (16,48) και διά τόκους ένδεκα λίρες και πενήντα πέντε εκατοστά (11,55) και συνολικά ο ενάγων ζητά να του καταβληθεί το ποσό των είκοσι οκτώ και μηδέν τρία οθωμανικών λιρών ($16,48+11,55=28,03$) ή στο αντίστοιχο αντίτιμο σε δραχμές και μάλιστα έντοκα με τόκο 9% από της επιδόσεως της αγωγής στους αντιδίκους. Επίσης ζητεί να απαγγελθεί προσωπική κράτηση σε βάρος των εμπόρων οφειλετών, να κηρυχθεί η δικαστική απόφαση προσωρινά εκτελεστή και να καταδικασθούν οι αντίδικοι στη δικαστική του δαπάνη⁷.

Ως γνωστό το γραμμάτιο εις διαταγήν είναι το αξιόγραφο που συντάσσεται κατά ορισμένο τύπο και χαρακτηρίζεται γραμμάτιο εις διαταγήν με το οποίο ένα ορισμένο πρόσωπο υπόσχεται να πληρώσει σε ένα άλλο ορισμένο χρηματικό ποσό σε ορισμένο τόπο και χρόνο. Το γραμμάτιο δεν είναι έκταξη όπως η συναλλαγματική, γιατί δεν περιέχει εντολή προς πληρωμή. Περιέχει υπόσχεση πληρωμής. Γι' αυτό προϋποθέτει όχι τρία πρόσωπα, όπως η συναλλαγματική, αλλά μόνο δύο: τον εκδότη που υπόσχεται την πληρωμή και τον λήπτη προς τον οποίο απευθύνεται η υπόσχεση. Κατά συνέπεια στη σχέση του γραμματίου εις διαταγήν ο εκδότης είναι ο οφειλέτης και ο λήπτης είναι ο δανειστής. Πέρα από τα δύο αυτά πρόσωπα εμφανίζονται όπως και στη συναλλαγματική και άλλα πρόσωπα όπως οι οπισθόγραφοι και οι τριτεγγυητές. Μελετώντας κανείς την ιστορία του γραμματίου εις διαταγήν και της συναλλαγματικής τόσο μέσα από τις διατάξεις του Οθωμανικού εμπορικού νόμου του 1869 και του Κώδικα του Πρωτοδικείου Θάσου, όσο και μέσα από την αντίστοιχη ελληνική νομοθεσία παρατηρεί πως οι ανάγκες των συναλλαγών ξεπέρασαν τον εθνικό εγωισμό και οδήγησαν σε μία ενιαία διεθνή νομοθετική ρύθμιση του εν λόγω θεσμού. Μάλιστα δεν είναι τυχαίο πως οι δύο διεθνείς συνδιασκέψεις της Χάγης του 1910 και του 1912 κατέληξαν στην κατάρτιση ενός σχεδίου ομοιόμορφου νόμου για θεσμό του γραμματίου εις διαταγήν και το της συναλλαγματικής, στο οποίο συμφώνησαν όλες οι χώρες της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομέ-

7. Βλ. Παράρτημα, αρ. εγ. 1.

νων της Ελλάδας και της τότε Οθωμανικής αυτοκρατορίας και διαφώνησαν μόνο οι ακολουθούσες το αγγλοσαξονικό δίκαιο Μ. Βρεταννία και Η.Π.Α.

Η δεύτερη αγωγή, που προέρχεται από το αρχείο της οικογένειας Φυλαχτάκη και βρίσκεται στο Λαογραφικό Μουσείο Καβάλας, κατατέθηκε στο Πρωτοδικείο Καβάλας στις 2-12-1915 από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της ιεράς μονής Σταυρονικήτα Αγίου Όρους Μιχαήλ Τσουτσάνη, στρέφεται κατά της κοινότητας Μαριών ως Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου, καθώς και κατά όλων των νομίμων εκπροσώπων της Κοινότητας, δηλαδή του προέδρου της Αναστασίου Φυλαχτού και των μελών του Κοινοτικού Συμβουλίου Γεωργίου Κορδέλη, Γεωργίου Διαμαντάρη, Θωμά Θωμαΐδη, Αναστασίου Κουμζέλη και Νικήτα Δρακόντη⁸.

Από το κείμενο του δικογράφου προκύπτει πως η μονή Σταυρονικήτα διατηρούσε στη θέση «Χαμοξάρα», κοντά στις Μαριές, ένα μετόχι με περίπου 2000 ελαιόδενδρα, στο οποίο είχε εγκαταστήσει και ένα μηχανικό ελαιοτριβείο.

Ως γνωστόν οι Βυζαντινοί αυτοκράτορες για να αυξήσουν κατά καιρούς τα εισοδήματα των ιερών μονών του Αγίου Όρους αφιέρωσαν με αυτοκρατορικά έγγραφα πολλές εύφορες περιοχές της Θάσου στα μοναστήρια του Αγίου Όρους με αποτέλεσμα κάθε μία μονή να έχει το μετόχι της στη Θάσο. Αργότερα οι Τούρκοι κήρυξαν έκαστο μετόχι ως «βακούφι» και τα άφησαν ως ιερά ιδρύματα ελεύθερα στην κατοχή των ιερών μονών του Αγίου Όρους και μάλιστα σε ολόκληρη την έκταση όπως αυτή περιγραφόταν στα αυτοκρατορικά έγγραφα. Τα ακίνητα των μονών του Αγίου Όρους στη Θάσο αυξήθηκαν από δωρεές κοινοτήτων και από διάφορες αφιερώσεις Θασίων.

Από το κείμενο της ανωτέρω αγωγής προκύπτει ότι μέχρι το 1893 το νερό της πηγής που υπάρχει δίπλα από το μετόχι διοχετευόταν προς άρδευση των κτημάτων στο μετόχι της Σταυρονικήτα. Λόγω του γεγονότος ότι εμφανίζεται σοβαρό πρόβλημα υδροδότησης στο γειτονικό μετόχι της μονής Ξηροποτάμου συμφωνούν από κοινού τα δύο μετόχια όπως το $\frac{1}{3}$ από το νερό να διοχετεύεται στο μετόχι της Ξηροποτάμου και τα $\frac{2}{3}$ στο μετόχι της Σταυρονικήτα. Όμως τον Αύγουστο του 1915 η Κοινότητα διά των υπαλλήλων της φράζει τη ροή νερού προς το μετόχι της μονής Σταυρονικήτα και με τεχνικά μέσα οδηγεί τη ροή νερού μόνο προς το μετόχι της μονής Ξηροποτάμου, ενώ παράλληλα παρεμποδίζουν με βία τη μετάβαση των μοναχών για την επαναφορά των πραγμάτων στην πρότερη κατάστασή τους.

Η δε κοινότητα Μαριών αναγνωρίζει το νερό ως κοινοτικό και μάλιστα με την υπ' αριθμόν 124/1915 απόφαση του Ειρηνοδικείου Θάσου κατά τη διαδικασία των προσωρινών μέτρων (η σημερινή ορολογία είναι ασφαλιστικά μέτρα) διαπιστώνουμε πως η Κοινότητα είχε αναγνωριστεί ως προσωρινή νομέας του ύδατος και απαγορεύτηκε στην ενάγουσα μονή κάθε πράξη διακατοχής. Με την αγωγή της η ιερά

8. Βλ. *Κωνσταντίνου Χιόνη*, Η απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο κατά την τουρκοκρατία, περ. «Θασιακά», τ. 5 (1988), σ. 211-213, αριθ. εγ. 33.

μονή Σταυρονικήτα ζητά να αναγνωρισθεί νομέας του ύδατος και να καταδικασθεί η κοινότητα Μαριών να πάψει να παρεμποδίζει τη μεταγωγή και τη διοχέτευση του ύδατος στο μετόχι της, να απειληθεί σε βάρος των αντιδίκων της χρηματική ποινή 5000 δρχ. καθώς και προσωπική κράτηση, να μεταρρυθμιστεί, εννοεί να ακυρωθεί η υπ' αριθ. 124 απόφαση του Ειρηνοδικείου Θάσου και να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να της καταβάλλουν το ποσό των 2000 δρχ. εντόκως προς 8% ετησίως για τη ζημιά που υπέστη η μονή Σταυρονικήτα από τὸ γεγονός ότι η παρακώλυση αρδεύσεώς της μείωσε την παραγωγή ελαιών κατά 800 οκάδες.

Δεν γνωρίζουμε την τύχη της εν λόγω αγωγής. Από έρευνα, όμως, που έγινε από τον κ. Δημ. Θεοδωρίδη ήρθαν στο φως μερικά έγγραφα που καταλύουν τους ισχυρισμούς της μονής Ξηροποτάμου αναφορικά με τα προβλήματα που κατά καιρούς προέκυψαν με την υδροδότηση τότε των κατοίκων των Μαριών και τότε με το μετόχι της μονής Ξηροποτάμου. Τα έγγραφα αυτά, που είχαν εκδοθεί από την κοινότητα Μαριών, βρίσκονται στη μονή Ξηροποτάμου και είναι:

Α. Η απόφαση των δημογερόντων των Μαριών για τη δωρεά του νερού της «Βρύσης» στο μετόχι της μονής Ξηροποτάμου που έγινε στις 10/3/1877⁹.

Β. Το από 25-8-1895 έγγραφο της προεστοδημογεροντίας Μαριών, που στηρίχτηκε στην από 11-10-1880 απόφαση του Γενικού Συμβουλίου της Θάσου, παρουσία του μητροπολίτου Μαρωνείας, για διαίρεση του νερού της «Βρύσης» σε τρία ίσα μέρη, ένα για το μετόχι της μονής Σταυρονικήτα, ένα για το μετόχι της μονής Ξηροποτάμου και ένα για τους κατοίκους του νησιού¹⁰.

Γ. Το από 13-10-1897 πρακτικό διανομής του ύδατος σε τρία ίσα μέρη από την προεστοδημογεροντία των Μαριών¹¹.

Αγιορείτικα μετόχια στη Θάσο βρίσκουμε τουλάχιστον μέχρι το 1926· τότε η Ελληνική Πολιτεία με το γνωστό νόμο του Παπαναστασίου και με πρόσχημα το προσφυγικό ζήτημα εκμίσθωσε υποχρεωτικά με συμβολικό τίμημα ή απαλλοτρίωσε απευθείας τα περισσότερα αγιορείτικα μετόχια σ'ολόκληρη την Ελλάδα και φυσικά στη Θάσο.

Οι ανωτέρω περιγραφείσες αγωγές, πέρα από το νομικό ενδιαφέρον που παρουσιάζουν, δίνουν τη δυνατότητα στο μελετητή της ιστορίας της Θάσου να δει την εξέλιξη της νομοθεσίας μέσα στο χρόνο, τις αντιλήψεις των ανθρώπων και τα προβλήματα που τους απασχολούν, και, κυρίως, βοηθούν σε συνδυασμό με άλλα ιστορικά στοιχεία, όπως για παράδειγμα τον κώδικα του Πρωτοδικείου της Θάσου, να σχηματίσει κανείς μια πιο ολοκληρωμένη θεώρηση για την απονομή της δικαιοσύνης στη Θάσο μετά την απελευθέρωσή της και την ενσωμάτωσή της στη μητέρα Ελλάδα στις αρχές του εικοστού αιώνα.

9. Βλ. Παράρτημα, αρ. εγ. 2.

10. Βλ. Παράρτημα, αρ. εγ. 3.

11. Βλ. Παράρτημα, αρ. εγ. 4.

ΕΓΓΡΑΦΑ¹²

1

1915 Ιανουαρίου 18

Ενώπιον του Πρωτοδικείου Καβάλας
Αγωγή Νικολάου Γιαννάκη, κατοίκου Λιμένος
Κατά

1) Αναστασίου Α. Ιατρού, 2) Παναγιώτου Προέδρου, αμφοτέρων κατοίκων Κά-
στρου

Οι εναγόμενοι υπέγραψαν αλληλεγγύως το από 10 Ιουνίου 1911 εμπορικών γραμματίων εκ λίρ.οθωμ. τεσσαράκοντα(40) πληρωτέον αλληλεγγύως εις διαταγήν μου απόκως και εν υπερωμερία εντόκως μετά δύο μήνας από της εκδόσεώς του, ήτοι την 10 Αυγούστου 1911. Απέναντι του κεφαλαίου και των τόκων του γραμματίου τούτου εμέτρησαν 1) την 23ην Αυγούστου του έτους 1913 λίρ.οθωμ. εννέα και εν ει-
κοσόφραγκον, 2) την 11 Ιουλίου 1914 λίρ.οθωμ. εννέα, 3) την 15 Ιουλίου 1914 με-
τζίτια αργυρά δέκα οκτώ και δραχμιάς τριάκοντα, άτινα μετατρεπόμενα εις λίρας οθωμανικάς αποτελούσι το ποσόν των λιρών οθωμ. είκοσι τριών και πεντήκοντα δύο (αριθμ. 23,52) εκατοστών και υπολείπονται να οφείλωσι διά κεφάλαιον μεν λίρ. οθωμ. δέκα εξ και τεσσαράκοντα οκτώ εκατοστά (αριθμ. 16.48), διά τόκους δε προς 9% ετησίως από της 10 Αυγούστου 1911 μέχρι σήμεραν λίρ. οθωμ. ένδεκα και πε-
ντήκοντα πέντε εκατοστά (11.55), ήτοι εν όλω λίρ. οθωμ.είκοσι οκτώ και τρία εκα-
τοστά (28.03), τας οποίας δυστροπούσι να πληρώσωσι, καίτοι πρό πολλού έληξεν η προθεσμία του εν λόγω γραμματίου.

Επειδή οι εναγόμενοι ως υπογράψαντες το εν λόγω γραμματίον είναι υπόχρεοι να πληρώσωσι το ως άνω υπόλοιπον αυτού και διά προσωπικής των κρατήσεως, άτε όντων εμπόρων, της δ' οφειλής των πηγαζούσης εξ εμπορικής αιτίας, εντόκως δε από της 10ης Αυγούστου 1911 μέχρι εξοφλήσεως.

Διά ταύτα και με την επιφύλαξιν παντός δικαιώματός μου. Καλώ τους εναγο-
μένους εμπροθέσμως εις συζήτησιν της παρούσης ενώπιον των εν Καβάλα Πρωτο-
δικών και

Εξαιτούμαι

Να γίνη δεκτή η παρούσα μου αγωγή

Να υποχρεωθώσιν οι εναγόμενοι διά την εν τω ιστορικό της παρούσης αιτίαν να μοι καταβάλωσι: 1) διά κεφάλαιον λίρ. οθωμ. δέκα εξ και τεσσαράκοντα οκτώ εκατοστά (16.48), 2) διά τόκους του αρχικού κεφαλαίου των τεσσαράκοντα λιρών οθωμ. ελαττωθέντος βαθμηδόν διά των ως άνω δόσεων προς 9% ετησίως από της

12. Το πρώτο έγγραφο το έθεσε στη διάθεσή μου ο κ. Κων/νος Χιόνης, ενώ τα υπόλοιπα τρία ο κ. Δημ. Θεοδορίδης. Εκφράζω τις θερμές ευχαριστίες μου και στους δύο.

10ης Αυγούστου του έτους 1911 μέχρι σήμεραν λίρ. οθωμ. ένδεκα και πεντήκοντα πέντε εκατοστά (11.55), ήτοι εν όλω λίρας οθωμ. είκοσι οκτώ και τρία εκατοστά (28,03) ή το αντίτιμον αυτών εις δραχμάς κατά την ημέραν της πληρωμής και ταύτας πάσας εντόκως προς 9% ετησίως από της κοινοποιήσεως της παρούσης μέχρις εξοφήσεως.

Ν' απαγγελθή κατ' αυτών προσωπική κράτησις.

Να κηρυχθή η εκδοθησομένη απόφασις προσωρινώς εκτελεστή και

Να καταδικασθώσι εις την δικαστικήν μου δαπάνην.

Αρμόδιος δικαστικός κλητήρ επιδότω ανά εν αντίγραφον της παρούσης εκατέρω των εναγομένων.

Εν Λιμένι Θάσου τη 18η Ιανουαρίου 1915

Ο Δικαστικός Πληρεξούσιος

Α. Σ. Λαμπίρης

2

1877 Μαρτίου 10

Σεβασμιώτατοι άγιοι Επίτροποι και λοιπή χορεία των προϊσταμένων της ιεράς και σεβασμίας μονής του Ξηροποτάμου τον ανήκοντα υμίν σεβασμόν εκ βάθους καρδιάς προσαγορεύομεν.

Είναι γνωστόν εις υμάς η ευλάβεια και ο πόθος τον οποίον έχομεν ημείς οι κάτοικοι της χώρας Μαριών εις τον τίμιον και ζωοποιόν σταυρόν, ου την χάριν επικαλούμεθα νύκτα τε και ημέραν, ίνα σκέπη και διαφυλάττη ημάς την χώραν ημών και τα τέκνα ημών από παντός κακού. Της ευλαβείας ημών δείγμα έστω από σήμεραν και εις τον αιώνα απαρασάλευτον το εξής. Επειδή γινώσκομεν το ότι εις τα όρια του χωρίου ημών ευρισκόμενον μετόχιον της ιεράς υμών μονής πάσχει δι' έλλειψιν ύδατος και ο συνάδελφος υμών πρ. κ. Λεόντιος παρέστησεν υμάς την ανάγκην ταύτην εγκρίνοντες ουν την δικαίαν αίτησιν και συνελθόντες σήμεραν οι υποφαινόμενοι κάτοικοι της χώρας μας, μικροί τε και μεγάλοι, αποφασίσσαμεν παμψηφεί ίνα χαρίσωμεν το νερόν το λεγόμενον της «Βρύσης», το κείμενον εκεί πλησίον εις το μετόχιον την απόφασιν ταύτην της ευλαβείας ημών κοινοποιούντες σήμεραν υμίν διά του παρόντος ενυπογράφου και ενσφραγίστου ημών γράμματος προς ασφάλειαν υμών, παρακαλούμεν να εύχεσθε υπέρ ημών προς Κύριον. Εγένετο εν Μαριαίς της νήσου Θάσου τη 10 Μαρτίου 1877. Άπαντες οι κάτοικοι της χώρας Μαριών.

Ο προεστώς Μαριών Δ. Θωμαΐδης

Γεώργιος Δρακώντω

Αγ. Βαρσαμήδης

γεώργος Θεοδόρου

Αναστάσιος Νικήτα

νικολας διμιτρι

Στην πίσω σελ. αναγράφεται η διεύθυνση: «Τοις Πανοσιωτάτοις Αγίοις Επιτρόποις και λοιποίς πατράσι της ιεράς και σεβασμίας μονής / του Ξηροποτάμου κλπ. / εις Άγιον Όρος / Προσκυνητός».

3

1895 Αυγούστου 25

Ο Μαρωνείας Ιωακείμ επιβεβαιοί

Δυνάμει της υπό ημερ. 11 10/βρίου 1880, 21 Μονχαρρέμ 1298 αποφάσεως του Γενικού της Θάσου Συμβουλίου, επιτοπίως δικάσαντος την περί του εν τη «Βρύση» ρέοντος ύδατος υπόθεσιν, του οποίου αντεποιείτο ο οικονόμος του αυτόθι μετοχίου της ιεράς μονής Σταυρονικήτα, η Κοινότης ημών απέκτησε πάσαν επ' αυτού κυριότητα, δυναμένη έκτοτε να μεταχειρισθή τούτο ως βούλεται. Ήδη δε την παντελή σχεδόν στέρησιν του αναγκαιούντος ύδατος εις τα παρακείμενα μετόχια του Σταυρονικήτα και Ξηροποτάμιου κατιδούσα, εξ αγαθής φερομένης προς ταύτα διαθέσεως και συμπαθείας, εν κοινή συνελθούσα συνεδρία υπό την προεδρίαν της αυτού Σεβασμιότητος του μητροπολίτου Αγίου Μαρωνείας κυρίου κυρίου Ιωακείμ, διαιρεί το ύδωρ τούτο εις τρία ίσα μερίδια, ων τα δύο δωρεείται τοις ρηθείσι μετοχίοις, το δ' άλλο θα εξακολουθή ρέον εις το αυτό μέρος προς χρήσιν των κατοίκων, του οικονόμου του ενός ή του ετέρου μετοχίου μη δυναμένου να σφετερισθή και διαθέσῃ εις ιδίαν του χρείαν το διά το άγιο μετόχιον ή την κοινότητα ρέον ύδωρ, καθότι τότε η Κοινότης θα αναλαμβάνη υπό την κατοχήν αυτής το εξ αγαθής προαιρέσεως τοις ρηθείσι μετοχίοις δωρηθέν ύδωρ.

Εγένετο, ενεκρίθη και απεφασίσθη

Μαριαί τη 25η Αυγούστου 1895 Ο Προεστώς και οι Δημογέροντες

Βασίλης Δημητρίου

Κ.Μανδόλας

Γεώργιος Ι.Τσιολακίδης

Άναγνώστis Παναγιώτου

Άγγελος τζιανετή

Μιχαήλ Παπαΐωάννου

βαρσαμάς Βαγγελιδης

Θεοδωρης Ξανθοῦ

Άγγελος γιοργίου

Άγγελος νικολάου

Διμητριος Ιωάννου

Διαματής κουστούδι

Παναγιωτις Ιωάννου

λαμπρος Ιωάννου

γιόργιος γιάνκου

διμίτρις γιάνκου

Βασίλειος Ιωάννου

Διαμαντής Ίωάννου

Δ. Θωμαΐδης

Κ.Γ.Δρ(ακό)ντις

Αναγνώστ. Ξανθοῦ

Παναγιότης Γεωργίου

Δρακόντις Αναγνώστης

Δημήτριος Παπαΐωάννου

Κυπαρίσης Παναγιώτου

Άναστάσις γάτος

Θωμάς Αναγνώστου

αναγνώστης μιργιανής

Βασίλειος Σωτηρίω

Γεώργιος Κωνσταντίνου

Κωνσταντίς Μαθέου

Νικόλαος Γ.Θεοδώρου

Κυπαρίσις Δημητρίου

Κωνσταντίνος Λάμπρου

Γεώργιος Παναγιώτου

Παναγιώτης Σωτηρίου

λάζαρις τζιανετί

Κωνσταντίνος Γιαννάκι	Ιουάνις βασιλίου
Θωμάς γιανάκι	Αναγνώστις γιανάκι
Γεώργιος Νικολάου	διμίτρις άστροϋδι
Ίωάννης Γεωργίου	Γεώργιος Διαματάρης
Αναστάσις διμιτρίου	Δημήτριος Κωνσταντίνου
κουσταντή μιχήλου	Γεώργιος Δημητρίου
Γεώργις κουστατί	Διμιτριος γιάνκου
Κουστατή μαθιού	Βασιλικός διμιτρίου
Ίωάννης Κωνσταντίνου	διμίτρις μαυβροδί
Γ.Θ.Καραπαναγιότις	Διμίτρις μαργιολιας
Ίωάννης Δ. Καραγιάνις	Νικολάς Ίωάννου
Ή ίπιλιπι κάτικι διά της σφραγίδος της κινότη(τος) (τ. σφρ.)	Ιωάννις Σωτηρίου

4

1897 Οκτωβρίου 13

Σήμερον την 13 του μηνός 8/βρίου 1897 σωτηρίου έτους συνελθόντες οι υποφαινόμενοι πρόκριτοι και δημογέροντες της ημετέρας χώρας Μαριαίς εις συνεδρίαν τη προτάσει του προεστώτος κ.Δ.Θωμαΐδη και παρακλήσει των πατέρων της ιεράς μονής του Ξηροποτάμιου προηγουμένων κ. Ευγενίου και γέροντος Αετίου εγένετο λόγος περί του ύδατος του πηγάζοντας εκ του ορίου της Παναγίας του παρά τοις εκεί δύο μετοχίοις των ι.μονών Ξηροποτάμιου και Σταυρονικηΐτα ενυπάρχοντος, του να δοθή δηλονότι τέρμα εις καθυσύχασιν και διηνεκή ειρηνεύουσιν των ενδιαφερομένων μερών, συσχεψάμεναι δεόντως και υπ'όψιν λαβόντες τούτο όπερ προ εικοσαετίας μετά παρατεταμένην συζήτησιν και διεκδίκασιν σύμπαντες οι κάτοικοι της ημετέρας χώρας απεφάσισαν ίνα διανεμηθή το ύδωρ εις τρία ίσα μερίδια, ταύτη τη δικαία εκείνων και νομίμω αποφάσει επόμενοι, έχοντες δ' άμια ευσεβή λίαν αίσθημα και ευλάβειαν εις αμφοτέρα τα ευαγή και ιερά σκηνώματα του Ιησού Χριστού και Θεού ημών, εγκρίνομεν και αποφασίζομεν ομοφώνω γνώμη ίνα το ύδωρ διανεμηθή εις τρία ίσα μερίδια, μία μερίς διά την ημετέραν χώραν, μίαν διά την του Ξηροποτάμιου ιεράν μονήν και μίαν διά την του Σταυρονικηΐτα.

Διό και προς τον σχολόν τούτον ενεκρίθη ίνα μεταβώσιν εκεί, ένθα πηγάζει το ύδωρ, ο κύριος Δ. Θωμαΐδης, προεστώς της ημετέρας χώρας, Κωνσταντίνος Γ.Δρακόντη, Βασίλειος Μανδόλας μετά της νομίμου αρχής, Δρακόντης Αναγνώστης, Αναγνώστης Φυλακτού, Αναγνώστης Ποντούρης μετά του σούμπαση, όπως επιθεωρήσωσι την πηγήν του ύδατος επιτοπίως και διατάξωσιν ίνα αναγερθή δεξαμενή τις μικρά εις τοποθέτησιν τριών ίσων σωληναρίων και διανομήν του ύδατος τούτου γενομένου εγκρίνεται ομοφώνως ίνα εις τελείαν και διηνεκή ειρηνεύουσιν των ιερών μονών δοθή αιταίς ανά εν αντίγραφον της πράξεως ημών ταύτης κεκυρωμένου

τη σφραγίδι της ημετέρας χώρας και ταις υπογραφαίς ημών.

Διό και υποφαινόμεθα

Δ. Θωμαΐδης

Δρακόντις Ἀναγνώστης

Αναστάσιος Νηκίτα

Αναγνώστης Φυλακτού

Βασήλιος Μανδόλας

Ἀναστάσιος διμητρίου

Αναγνώστης Πουτούρις

Κ. Μανδόλας

Γεώργιος Διαματάρη

Κ(αι) λιπί κάτωκι διά της σφραγίδος τις Κινότη(τος) (τ. σφρ.)